

**SPOLEČNOST
REAKCE**
#07/2017

[archiv](#)

[rubriky](#)

[autoři](#)

[tiráž](#)

[přihlásit](#)

[prodej](#)

[hledat](#)

[A2+](#)

PO STOPÁCH ROMSKÉHO HIP HOPU

#27/2008

[sdílet](#)

autor

[Lukáš Radostný](#)

Nejsem Rom ani hipoper, nežiji v ghettu, necítím na sobě každodenné cizí zkoumavé pohledy, rapuji pouze z legrace a můj život se v mnohém odlišuje od života lidí, o jejichž hudbě, kultuře a každodennosti často píši. Přesto se pokusím přispět několika postřehy k tématu, které si rozhodně zaslouží více pozornosti, než mu bylo doposud věnováno.

Ještě donedávna bychom pro sousloví romský hip hop jen obtížně hledali nějaký zřetelný obsah. Při troše dobré vůle bychom se mohli opřít o lidové povědomí o existenci hudebního žánru zvaného hip hop a pokusit se virtuálně jej naroubovat na to, co víme o romské kultuře. Nepředpokládám, že by výsledkem byla nějaká jasná představa, co to romský hip hop je. Svým způsobem za nás tuto práci udělala hudební skupina Gipsy.cz, která názvem svého prvního alba *Romano Hip Hop* nejenže daný pojem uvedla do aktivního slovníku hudebně gramotné populace, ale také jej spojila s konkrétním obsahem. Přestože je hip hop pouze jedním z dílčích žánrů, které se v hudbě Gipsy.cz prolínají, bylo to poprvé, kdy se širší veřejnost dozvěděla o tom, že hraje v romské hudební kultuře nějakou roli. Bylo by mylné domnívat se, že tento žánr vneslo do života českých a slovenských Romů až výše zmíněné album. Opak je pravda. Více než deset let se již hip hop stává součástí romské každodennosti a jeho popularita zejména u mladší populace soustavně narůstá. Co je příčinou jeho oblíbenosti? Proč právě hip hop a čím si vysloužil svou atraktivitu?

Moje muzika je černá

Patrně první otázkou, která přijde v těchto souvislostech na mysl, je vztah romského hip hopu k hudbě, která se začala prosazovat v prostředí černošských ghett ve Spojených státech na sklonku sedmdesátých let 20. století a od svého

vzniku prošla bouřlivým vývojem. V následujících desetiletích překročila popularita hip hopu hranice černošských ghett. Navzdory zářivému úspěchu některých hiphopových hvězd zůstává v podloží žánru reflexe životní zkušenosti, která je o poznání méně zářivá. Porovnáme-li prostředí amerických chudinských čtvrtí s jejich českými a slovenskými protějšky, zjistíme, že navzdory dílčím rozdílům mají poměrně dost společného. Jedná se zejména o zkušenost intenzivní stigmatizace, sociálního vyloučení na všech rovinách a každodenní zakoušení role nezvaného hosta, jímž se stáváte ihned po překročení hranic ghetta či opuštění kruhu přátel či rodiny. Mimo hranice vaší lokality platí často pravidla tak odlišná, že za snahu o jejich uplatňování doma sklídíte v lepším případě posměch. Snaha zavděčit se na obou stranách je zpravidla dost schizofrenní a náročný podnik. Mimikry jsou takřka nemožné. Vzhledem k odlišné barvě pleti jste okamžitě velmi snadno odhalitelní. To vše vytváří zkušenost, kterou si „gadžo“ většinou nedovede ani vzdáleně představit. Jedná se o zkušenost natolik silnou, že se velmi často odráží v textech písní. O hip hopu se často referuje jako o „černé muzice“, bez ohledu na to, jestli se jedná o hip hop z amerických nebo českých ghett. Stejně tak není náhoda, že známý slovenský raper Rytmus umísťuje klip své písně *Cigánsky sen* právě do newyorského Bronxu. Pro zajímavost lze uvést, že několik sociálně vyloučených romských lokalit v České republice je přezdíváno Bronx. Nejznámější tuzemský Bronx je asi ten brněnský.

Romský hip hop je obtížně myslitelný bez nastíněného sociálního rozměru, který mu dodává náboje k reflexi neutěšeného stavu. Prostředí romských chudinských čtvrtí nabízí opravdu pestrou paletu terčů, do kterých se lze verbálně trefovat. Jedná se však také o výpověď osobní zkušenosti, hledání svého místa a půdy pod nohama. Přestože není nutné bydlet přímo uprostřed ghetta, aby člověk byl schopen vystihnout citlivá témata, zůstává toto prostředí živnou půdou, bez které by byl tento hudební žánr jen obtížně myslitelný.

Nabízí se otázka, proč to byl právě černošský hip hop, který poskytl tomu romskému tak mocnou inspiraci. Sociálně vyloučených lokalit – ghett je po celém světě nepočítaně a v každém se hraje nějaká hudba. Co tedy způsobilo, že se mnoho Romů začalo identifikovat s životem ghettoizovaných Afroameričanů, a nikoliv například s obyvateli enkláv portorikánských, mexikánských či jiných?

Hudba (o) budoucnosti a hra symbolů

Již jsme se zmínili, že jedním z důvodů, proč si hip hop získává zejména mezi mladší

romskou populací stále více příznivců, může být podobná životní zkušenost, která je v textech písní hojně verbalizována. Lze se však domnívat, že jádro atraktivity tohoto žánru nespočívá primárně v textu písní či v povaze hudby samé. Patrně nikdy by si u nás hip hop nevydobył takovou oblibu, kdyby se k posluchačům dostal pouze ve své zvukové podobě. Tím, co pracuje silněji než beaty, je vizuální rovina žánru, v našich končinách zprostředkovaná především videoklipy. Napovídá tomu i skutečnost, že největší rozmach na tomto poli nastal

ve chvíli, kdy se na české obrazovky dostaly klipy slavných interpretů žánrově se pohybujících na pomezí hip hopu či r'n'b. Dnes roli televize stále více přebírá internet. Samotná hudba a texty mohou sice sehrávat určitou úlohu, avšak jednoznačně vede příběh, který se odehrává na obrazovce. Vypráví o obyčejném klukovi z ulice či o partě kamarádů, kterým se splnil sen. Dělají svoji muziku, se kterou přišlo všechno, o čem dříve mohli jen snít. Klip pak zpravidla překypuje symbolikou úspěchu. Luxusní limuzína, značkové oblečení, boty, jaké svět neviděl, svůdné krasavice, peníze a masivní řetězy, kterými tento výčet zdaleka nekončí. Kdo disponuje všemi těmito atributy, ten má také respekt svého okolí. A to je to, oč tu běží. Dát všem najevo, že nejsem „socka“ a kohokoliv strčím do kapsy. Proč by toto všechno mělo být tak důležité? Protože v prostředí, jakým jsou chudinská ghetta, nemáte příliš jiných možností, jak tuto všudypřítomnou hru o svůj sociální status uhrát. Neplatí zde pohádka o princí přestrojeném za chudáka, který se teprve ve správný moment dá poznat v plné kráse. Pokud máte co ukázat, ukažte to hned. Takový je život. Málokomu se splní tento sen o lepším životě, ale prostřednictvím „černé muziky“ ho může mít když ne na dosah, tak aspoň před očima. Vzhledem k tomu, že jedním z charakteristických rysů života v sociálně vyloučené lokalitě je rezignace a ztráta motivace cokoliv se svou situací dělat, má takováto vize, jakkoliv vykonstruovaná, svou cenu.

Byla by proto chyba přehlížet potenciál, který je v hip hopu ukrytý. Nabízí sen a cestu za ním. Staví cíl, jakkoliv vzdálený, oproti letargii, do které obyvatelé chudinských čtvrtí nezřídka upadají. Přestože je produktem ghetta, ukazuje cestu ven. Nelze přehlížet skutečnost, že je někdo ochoten věnovat velké množství času a energie tomu, aby se naučil rapovat nebo se stal dobrým beatboxerem. Na pochopení této motivace a způsobu jejího využití záleží více, než se může na první pohled zdát.

Autor je antropolog.

Příbuzné články

KNIHA, KTERÁ PROMEŠKALA SVOU DOBU

Útlá biografie sovětského politika Nikity Sergejeviče Chruščova od nedávno zesnulého českého historika Vladislava Moulise zaelila další z mezer, které původní česká historiografie ve vztahu

BOJ O ČTYŘICET KILO

Léčebné konopí je sice v Česku legální již dva a půl roku, ale pořád jde především o legalizaci na papíře. Medicínskou marihuanu předepisuje pouze hrstka lékařů, vyd□...

k nedávné minulosti měla.
Přesto však vyvolává spíše
rozpačitý dojem.

AMERIKA ZLATÝCH ČASŮ

společnost
Lukáš Babka

#50/06
sdílet

společnost
Lukáš Pokorný

#19/15
sdílet

společnost
Lukáš Pokorný

#3/16
sdílet

literatura umění divadlo film hudba esej recenze
čísla beletrie báseň
čísla společnost rozhovor zahraničí galerie odpor

předplatné mapa prodeje podpořte
čtečky
inzerce